

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in veča s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam pošt, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Itokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta šte. 5, vstopnega naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petdveste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne-
zaprte reklamacije se poštnine preste.

Kmet in vojaštvo.

Vse države se oborožujejo. Na drugi strani pa vendar skrbe, da se ohrani mir. Strah jih je velikih ran, ki jih vseka vsaka vojska ne samo premaganu, ampak tudi znagovalcu. Kmet mora skrbeti, da je uprava vojaštva ali militarizma tudi v mirnih časih njemu v korist. Militarizem ga ne sme samo izsesavati, ampak mora mu tudi koristiti. Sicer smo za splošno razoroženje, vendar dokler druge države tega ne storijo, tudi Avstrija tega ne more. Medtem moramo skrbeti, da se omilijo vse ostrine, ki jih prizadeva militarizem kmetu, da obenem kmet to napravo tudi obrača kolikor mogoče sebi v korist.

Ostrine se morajo omiliti. Stara kmečka zahteva je, da se vojaška služba zniža od tri na dve leti. Vojaške orožne vaje naj ne ovirajo kmeta-vojača pri delu, in naj se njih število skrči.

Kako naj kmetu služi uprava vojaštva v korist? Da mu odkupuje pridelke. To je že tudi stara zahteva, ki se tamkaj izpolnjuje, kjer so se kmetje že združili v zadrage.

Nam pa plava danes druga korist pred očmi, ki bi jo lahko vlekli kmetje iz vojaštva. Ko se kmečki sinovi nahajajo pri vojakih, naj bi vojaška uprava vse storila, da ohrani pri njih ljubezen do kmečkega stanu in dela. To se da na dvojni način doseči.

Vojaška uprava hoče uvesti vojaške dopuste ob času najnujnejših gospodarskih del. Mi pozdravljamo to misel. Kmetje bodo dobili pomoč pri delu. Se več vredna bo ta upeljava zaradi tega, ker se ohrani stik kmečkih sinov-vojakov z domačim delom in življenjem. Kmečki sinovi se pri vojakih ne bodo tako pogosto izneverili svojemu stanu.

Drugi način, ohraniti kmečke sinove za kmečki stan, da se uvede pri vojaštvu za kmečke sinove gospodarski pouk. Druge države nam v tem že prednačijo. Tak pouk je upeljan že v Italiji, v Belgiji in na Nemškem. Povsod se kaže najboljši uspeh: Kmečki sinovi napredujejo v gospodarskih vedah tudi pri vojaštvu in se z ljubeznijo vračajo po dosluženih letih na svoje domove. Na Nemškem se vrši tak pouk od januarja do aprila ob večerih po eno uro. Poučuje se o obdelovanju zemlje, o gnojenju, o rastlinstvu, o živinoreji. Pridjati bi se pri nas moralo tudi poučevanje o živinodravništvu in zadržništvu.

Seveda je ta pouk le bolj šolski, teoretičen. Vendar sin-vojak se mnogokaj nauči in zraven je v

mislih vedno pri svojem stanu. Toda tudi praktično bi se lahko marsikaj zgodilo, tudi v življenje kmečkega gibanja bi se lahko pogledalo. Koliko potujejo naši vojaki, a nihče jih nikjer ne opozori na razne oblike in prikazni v gospodarskem življenju istega kraja, skozi katerega potujejo. Niti tam, kjer so v vojašnicah, jih nihče ne seznani s kmečkimi ustanovami istega kraja ali okolice. Le majhen primer: Koliko fantov je že služilo v Mariboru, toda malo jih bo, ki so si ogledali vinarsko in sadjarsko šolo v najbližji mariborski okolici.

Vse beži dandanes iz kmetov v mesta in fabrike. Vojaštvo, za katerega mora krvaveči naš kmet, mora vse storiti, da tega bega ne bo pospeševalo, ampak po možnosti omejevalo. Pouk v gospodarstvu smatramo kot močno sredstvo za tako omejevanje. Naši poslanci Slovenske kmečke zveze naj tudi v tem oziru posežejo vmes na korist kmečkega stanu. Liberalci naj lažejo in psujejo, kmečki pristasi pa delajmo!

X.

Roblekovo glasovanje o uvozu tuje živine.

Zadnjo besedo o tem za našega kmeta pogubonosnem glasovanju hočemo spregovoriti. Liberalni listi hočejo še vedno z zavijanjem prikriti resnico in vsakega opsujejo z lažnikom, kdor spregovori o tej za liberalno stranko zelo neprijetni stvari. Na najnovejši zavijanje hočemo kraško odgovoriti.

Prav vse eno je, ali je Roblek glasoval za navaden predlog, s katerim se zahteva uvoz tuje živine, ali je glasoval za nujni predlog, s katerim se isto zahteva. Vse pisarjenje o tem razločku je prazno cepčenje dlake, slepomišljenje, kajti končni učinek bi bil in je v tem slučaju enako pogubonosni.

Ako bi socialdemokrati naravnost zahtevali le uvoz tuje živine, potem bi morda najbrže ta predlog propadel, ker bi tudi poslanci a la Roblek spregledali pravi namen in proti glasovali, če bi se ne ustrašili, da jim socialdemokrati pri novih volitvah ljubezen odpovedo.

Socialdemokrati so to uvideli in niso šli z glavo skozi zid, ampak „po ovinkih.“ Rekli so, da se gre za draginjo, da je temu treba nujno odpo-
moči, zmašili so v svoj nujni (ne navadni) predlog vse mogoče in nemogoče zahteve za odpravo dra-

ginje skupaj, s tem so pa lepo prikrili zahtevo, da se odpro meje za uvoz živine. Pravi kmečki poslanci so hitro spoznali pravo in edino nakano socialdemokratov ter so se z vso silo uprli zoper ta predlog in glasovali zoper njega, ne boječ se terorizma socialdemokratov.

Poslanci, katerim je resno zastopanje kmečkih koristi deveta briga ali se pa boje zameriti socialdemokratom radi volitev, ti so seveda glasovali za predlog, češ, saj s tem še ni nič pokvarjenega, ako se namreč sprejme nujnost predloga, potem se mora še enkrat razpravljati in glasovati o stvarnosti predloga.

Posledice tega glasovanja so se hitro pokazale. Pri pogajanju s Srbijo radi nove trgovske pogodbe se je vlada zbal socialdemokratov in njih večnih groženj ter je Srbiji dovolila uvoz klane živine in sicer 35.000 govedij in 70.000 prešičev na leto; vlada se je izrečno sklicevala na glasovanje posameznih kmečkih poslancev, češ, da celo ti ne nasprotujejo uvozu tuje živine!!!

To je resnica; pribijemo jo za vedno. Razsodni kmetje naj pa sami sodijo, ali ni poslanec g. Roblek sozakovil dovolitve uvoza tuje živine. Za kakšen predlog je glasoval, je vse eno; glasoval je pač za nujnost (!) predloga, v katerem se izrečno zahteva uvoz tuje živine. Naj liberalni listi še naprej dlako cepijo in zavijajo; ljudstvo si je že napravilo svojo sodbo o njih poslancih.

Edino dobro je, da je nova trgovska pogodba s Srbijo sklenjena le za eno leto in da mora drž. zbor drugo leto, prav za prav, koncem tega leta, skleniti novo pogodbo s Srbijo.

Politični ogled.

— Državni zbor bo nemara pričel svoja posvetovanja dne 17. marca ali kakor se glasiijo najnovejša vesti, še le dne 23. marca. Posebno Nemci silijo na to, da se kmalu skliče državni zbor. V proračunskem odseku bo prišlo ob tem času posvetovanje o pravosodstvu in o šolah na vrsto. Pri sedanjih razmerah imajo Slovani v odseku večino in za Nemce ni torej nobenega dvoma, kako bodo glasovanja v odseku izpadla. Za to pa potrebujejo državnega zbora, da bodo v njem zagnali krik, ako propadejo njihovi člani v proračunskem odseku. Ministrski

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvatskega Marko Krajac.

(Dalje.)

Množice so se zbirale krog Matija Gubea, ali on jih je miril, naj se ne prenačijo, ker bi lahko končalo vse nesrečno, naj počakajo, da poskusi še on. Če tudi to ne pomaga, tedaj pa se naj vzdigne kramp in pa motika za staro pravdo, za človeške pravice!

Gubec se napoti z Ilijo Gregoričem k župniku Babiču.

Duhovni naš oče, tako je začel, ljudstvo ne more več v tej bedi dalje živeti. Sami vidite, kake muke izmišlja za nas ta antikrist na Susjedu. Iskali smo pomoči že pri kralju, a pomoči ni. Gospoda pravijo, da mi kmetje nismo ljudje. Dokažemo jim, da ima tudi to teptano kmečko ljudstvo v sebi srce in da se mu ni zmanjkalo junaške krvi. Mera Tuhovih hudobij je polna. Pride dan, ko se dvigne ves okraj proti Susjedu, ko se dvigne kmet, da reši svoje pošteno življenje!

Sinovi moji, odvrne jima stari župnik, vidim vaše bedo in vašo nadlogo in vsaka vaša bolečina je globoka rana za moje srce, a bodite le še potrpežljivi!

A kako dolgo še, častiti oče?, vzkipi Ilija. Tačova žitnice in ehrambe so polne, ljudstvo pa umira od lakote, rediti moramo njegove pse, mi pa gloda-

mo skorjo. Če ima kdo izmed nas še kaj sena, mora z njim krmiti gosposko živino in če Tahu orkne kako živinče, ga mora kmet plačati!

In da še jaz povem, začne Gubec, kaj se je pri nas zgodilo! Tahu se je pokvarilo tisoč veder vina. Po vsej okolici je dal razglasiti, da hoče razdeliti vino med kmete, vsakdo naj pride s posodo na Stubico. Vino se res razdeli, a zdaj zapove Tahu, da mora plačati vsakdo za vedro tega skvarjenega vina tri tolarje, ko pri nas navadno dobiš najboljšo vino za eden tolar. Prišli so Tuhovi razbojniki in za vino odgnali živino, konje in drobnico, pri živem Bogu vse; kdor pa se je upiral, s tem pa marš na vislice! In mi naj služimo takemu rablju? Ne in stokrat ne! Tudi mi smo ljudje kakor gospoda, potomeci Adamovi; Adam pa je bil kmet, torej je naš stan starejši od gosposkega. Trpeli smo, molili smo, obupovali, ali molitve niso koristile! Prišli smo se pri kralju, pri banu, a Tahu nas vseeno še v enomer muči in obeša!

Vzdignili se bomo vsi naenkrat kakor grom in z železno roko iztrgamo temu krvosesu zversko srce iz prsi! Vse smo dobro premislili. Strašno bo, ali strašneje ne more biti ko je zdaj. Mi nismo razbojniki, poštenjaki smo, a Tahu nočemo služiti!

Pa naj se zruši nebo na nas!, doda Gregorič. Vse ljudstvo od Sotle do Krapine, pa tudi naši brati Slovenci, ki ječijo pod nemško gospodo, ne mislijo drugače!

Župnik jima začne praviti, kako je bil pri banu in pri škofu Draškoviču ter ju prosil, naj se zavzameta za ubogo ljudstvo. Oba sta obljubila, da bosta pisala kralju, pa tudi kmetje naj izberejo iz svoje srede dvojico, ki naj bi šla h kralju. Mogoče pa se še le poravna brez krvi!

Zaničljivo reče Gubec:

Daj dobri Bog, da bi se vse poravnalo brez krvi! Kako tudi jaz to želim! A srce mi pravi, da bo tekla kri in še mnogo, mnogo krvi! Naj bo po vaše, častiti oče! Izberemo si dva moža, pošljemo ju pred našega kralja, morebiti odtegne božja roka strašno nesrečo od našega tako zapuščenega, hrvaškega ljudstva.

Midva sama, kum Ilija, ne greva. Midva morava ostati doma in paziti na ljudstvo, da ne zbesni in si ne oskrune rok z nedolžno krvjo!

Pozno se poslovita moža od župnika, ki ju še pred odhodu blagoslovi, in odide poln skrbi v svojo sobo, da napiše pismo za kralja.

XVIII.

Jurkova Janica je znorela!

Jura Mogaiča še zmirom ni bilo iz turške sužnosti. Med tem časom pa se je zgodilo, z njegovo nevesto Janico nekaj strašnega!

Laziti je začel za njo Peter Bošnjak. Že parkrat ji je ponudil darila; a poštena deklica ga vsakokrat ostro in odločno odbije, češ, da srca nima na prodaj. Prisegla je zakon Juro Mogaiču, njegova bo ali pa nobenega, pa naj pridejo vsi angeli z nebes, je ne podkupijo.

Peter Bošnjak ji zagrozi za to grozno maščevanje.

Ko njen ujec Matija Gubec to zve, povabi njegova očeta Jurka, naj se najdalje v enem tednu preseli z Janico k njemu v Stubico, da bi bila deklica varna pred hudobnežem.

Preteklo je par dni. Janica je ravno stala na pragu domače hišice, ko pride mimo oskrbnik s Sus-